

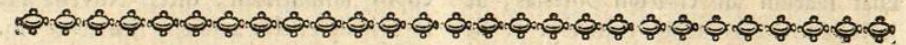
quid receperint, teneantur ex tunc à receptione quorumlibet reddituum ad eos spectantium abstinere, donec de receptis plenariam satisfactionem impendant. Præterea mandatur Cardinalibus, ut quantoties in electionem incumbant, eamque ob rem ab aliis negotiis vacent, nisi forsàn necessitas adeo urgens incideret, ob quam oporteret, eos de terra ipsius Ecclesiæ defendenda, vel ejus parte aliqua providere; vel nisi aliquod tam grande, & tam evidens periculum immineret, cui omnibus, & singulis Cardinalibus præsentibus concorditer videretur, celeriter occurrendum. Quod si aliquis ex Cardinalibus conclave non intraverit, aut intrans absque manifesta causa infirmitatis exierit, facultas facta est cæteris Cardinalibus, eo minimè requisito, ad electionem liberè procedendi. Si verò ob infirmitatem idem conclave ex eis aliquem exire contingat, ipsa etiam infirmitate durante, potest, ejus suffragio non requisito, electio fieri. Sed si reparata salute, vel etiam adhuc infirmitate detentus redire voluerit, vel etiam si alii absentes post decem superius designatos dies supervenerint, re integra, id est ante factam electionem, admitti in conclave poterint, easdem regulas servaturi. Porro si quando contingat Romanum Pontificem extra civitatem, in qua cum curia residebat, obire, obligantur Cardinales in civitate, in cuius territorio, seu districtu, idem Pontifex obiit, convenire, nisi sit forsitan interdicta, vel contra Ecclesiam Romanam in aperta rebellionem persistat, quo causa in alia viciniore conveniant, quæ nec interdicta sit, nec Ecclesiæ Romanæ rebellis; eodem ritu observando in cæteris in hac urbe, quod Romæ observaretur, si Romæ Pontifex obivisset. In §. *Præterea* ejusdem capituli executio hujus constitutionis mandatur Dominis, aliisque Rectoribus, & Officialibus Civitatis illius, in qua electio fuerit celebranda, certis ibidem indictis pœnis adversus eos, qui Concilii formam non

servarent. In §. *Cæterum* monentur Cardinales, ut sincerè, religiosèque ad optimi Pontificis electionem deveniant, pacationibus omnibus penitus improbatis. Denique in §. ult. suadetur universo populo Christiano, ut pro optimi Pontificis electione preces in Deum enixas fundat, quod ut commodius fiat, Episcoporum omnium sollicitudo excitatur. Hæc ipsa constitutio confirmata deinde fuit à Clemente V. in Clement. 2. de elect., ubi tamen nonnulla adjecta fuerunt. Nimirum primò cautum est, ut officia Camerariorum, ac Pœnitentiariorum morte Pontificis non expirent; secundò, si vacante Pontificia Sede Camerarium, aut Pœnitentiarium quendam mori contigerit, ut valeat Cardinalium cœtus ad tempus vacationis alios Camerarios pro numero deficientium, item alios Pœnitentiariorum etiam in ulteriore numero, si videatur concorditer expedire, subrogare; tertio, ut nomine territorii civitatis, in qua Pontifex obierit, extra urbem designati in laudato Concilio Lugdunensi, intelligatur diœcesis; eo etiam adjecto, ut, si in certo loco causarum, & litterarum Apostolicarum audientia remanente, Pontificem alibi mori contingat, non ibi, sed ubi prædicta fuerit audientia, electio celebretur, etiam si audientia tempore mortis hujus vacare noscatur; nisi forsàn ante mortem Pontificis, Papa mandasset curiam transferri; quartò, si Romano non electo Pontifice Cardinales omnes vel simul, vel successivè contingeret exire conclave, ut ii, ad quos pertinet executio juxta constitutionem laudatam Gregorii X., Cardinales legitimè non impeditos iterum, & quam citò poterint, ingredi conclave compellant, ad electionem processuros secundum statum, in quo erant in conclavi, unde exiverunt; postremò, ut nullus Cardinalium cujuslibet excommunicationis, suspensionis, aut interdicti præfextu, à dicta valeat electione repelli. Confirmari visæ fuerunt hæ constitutiones multis etiam adjectis à Clemente VI. in constitu-

tu-

tutione Licet anni 1351. octavo idus Decembris, ab Julio II. in constitutione *Cum tam divino* anni 1503. 19. calend. Februarii, à Clemente VII. in constitutione *Cum carissimus* anni 1529. pridie nonas Octobris, & in constitutione *Licet varia* anni 1533. tertio nonas Septembris. Novam edidit constitutionem anno 1558. 17. cal. Januar. Paulus IV. adversus eos, qui ambitu curarent, ut ad Sedem Pontificiam promoverentur, & vivente adhuc Pontifice de Successoris electione tractarent. Incipit *Cum secundum Apostolum*. Clarius etiam explicavit laudatas constitutiones, quibus & nonnihil adjectis anno 1562. 7. idus Octobris, Pius IV. in sua constitutione, quæ incipit *In eli-*

gendis, & supremam manum admoverunt, Gregorius XV. in sua constitutione, quæ incipit *Æterni* anni 1621. 17. cal. Decembris, Urbanus VIII. in sua constitutione, quæ incipit *Ad Romani* anni 1625. 5. calend. Februar., Alexander VII. in sua constitutione *Inter cæteras* anni 1669. 9. calend. Novembris, & Innocentius XII. in sua constitutione *Romanum decet* anni 1692. 10. calend. Julii. Prolixa res esset recensere singula his constitutionibus definita. Latè singula capita intelliget, quicumque ad illarum lectionem se contulerit in Bullario Romano; aut apud Camardam Episcopum Reatinum, qui synopsis edidit earundem constitutionum.

DISSERTATIO TERTIA

DE PATRIARCHIS, PRIMATIBUS, ET ARCHIEPISCOPIS.

CAPUT I.

De Origine, & Ratione harum Dignitatum.

Unt Episcopi omnes ordine pares, can. 6. caus. 7. quæst. 1., fuissent etiam omnes, uno dempto Pontifice Maximo, qui jure divino Primatus in Ecclesia tenet, pares jurisdictione, si nihil jure positivo ecclesiastico constitutum aliquando fuisset. Quoniam verò ad juris gentium regulas potestatem jurisdictionis exigi, nihil tale prohibente, imò ferè suadente divino jure, ob publicam, quæ exinde manat, utilitatem, expedire visum est, ut, sicut media per suprema, ita inferiora per media dirigerentur; placuit, ut non solum Romanus Antistes Episcopis omnibus præsideret; sed constituerentur Archiepiscopi supra Episcopos, supra Archiepiscopos Primates, supra Primates Patriarchæ, supra quos denique Pontifex Ma-

ximus emereret; unde, sicut in ordine varii erant Clericorum omnium gradus, ita & in difformi jurisdictione ecclesiasticæ Hierarchiæ dignitas, & majestas elegantior, & illustrior redderetur. Non poterat sanè hæc disciplina obtinere, nisi quidquam suæ jurisdictionis concederet Summus Pontifex aliquod Episcopis in Episcopos alios exercendæ, quando nemo ex Episcopis in Coëpiscopos vi sui Episcopatus ingenita ullam habebat prærogativam; eamque ob rem non injuria colligo, præstantiam, quæ Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis constitutis accessit, cuidam veluti delegationi à Pontifice Maximo factæ tribuendam fore, quæ quidem ab initio speciale jus dici potuisset, deinde, quod ea in perpetuum facta fuerit, in jus ordinarium evasit; hoc enim est meo judicio, quod ajebat

Isidorus in can. 1. dist. 21., *Archiepiscopus vicem Apostolicam tenere*. Utilis est generalis ista observatio; ex ipsa enim statim deducitur, qua ratione facilius ecclesiastico jure, atque ex Pontificia voluntate, derogatum fuerit recentiore ætate potestati Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum, quam Episcoporum inferiorum; item deducitur, non mirum videri debere, quod superius diximus, si, advenientibus in Provinciam Pontificiis Legatis à latere, ab Archiepiscopis abstinendum sit ab usu quorundam suæ dignitatis insignium; insuper deducitur, Archiepiscopali, & superiorum illarum dignitatum constitutiones uni Romano Antistiti reservari; cum ex eo uno fluat illarum universarum potestas, ac jurisdictio, argumento extravag. 5. de præbendis inter communes.

Archiepiscopi dicti sunt, quasi Principes Episcoporum; quamquam enim recentiore ætate aliquot ex ipsis deprehendantur nullos habere Suffraganeos, quibus præsent, sive quod Episcopi, qui olim illis suberant, nulli supersint, vel aliò translatis, vel prorsus extinctis Cathedralibus Ecclesiis minoribus; sive quod Archiepiscopi nomen, insignia, dignitatemque sine jurisdictione Archiepiscopali ex privilegio obtinuerint; regulariter tamen in plures Episcopos certam jurisdictioem exercent; quamobrem aliquando nomine Diocesanorum appellati fuerunt, quia diocesis provinciam significabat, l. un. cod. ut omnes Judices; alicubi, præsertim apud Græcos, Metropolitanorum, seu Metropolitanorum, quod ut plurimum in metropolibus urbibus constituerentur, Novella 11. in principio, cap. 11. de offic. judic. ordinar., alicubi nomine Senum, vel Seniorum, uti apud Afros, quibus nulla ferè certa Archiepiscopalis Ecclesia erat designata, sed tota Archiepiscopalis potestas in seniore Episcopo residebat, vix uno excepto Carthaginensi Primate, qui potius Primatialis in universa Africa, quam Metropolitanica respectu certæ designatæ provinciæ,

jura explicabat. Ecquidem scio, apud Isidorum Hispalensem sub nomine Archiepiscoporum designatos fuisse Primates, proptereaque Archiepiscopos à Metropolitanis distinctos, quasi à minoribus majores, can. 1. dist. 21. Verùm ibidem Isidorus de etymologia potius nominis, quam de re sollicitus erat; nec qui vocabulorum etymologiam expendebat, alios Archiepiscopos nominare poterat, quam qui verè Principes essent Episcoporum, sive Primates; præcipuè quum satis constare nequeat, an tum apud Hispanos Primatum nomen in usu esset, quemadmodum neque erat in usu apud Constantinopolitanos, qui Primates, seu eos, qui Metropolitanis præerant, Archiepiscopos nominabant, dicta Novella 11. in principio. De numero Episcoporum, qui subesse Metropolitanis debeant, nihil in sacris canonibus definitum adparet, nisi pro canonum monumentis velimus excipere inanes nugæ Isidori Mercatoris, fingentis, decem, vel undecim esse debere uniuscujusque Metropolitanis suffraganeos, in can. 2. caus. 6. quæst. 3. Quamobrem Suffraganeorum numerum concludemus pendere ab arbitrio ejus, qui certis de causis ad novæ Metropoleos constitutionem deveniendum esse pro sua auctoritate decernat, juxta vulgarem & probatam regulam, quæ suadet, à prudenti arbitrio Judicis ea pendere, quæ expressè à legibus non definitur, dummodò non sit numerus infra ternarium, argumento l. 85., juncta l. 40. §. ult. ff. de verb. significat.

Quemadmodum Archiepiscopi hodie nominantur, qui pluribus Episcopis præsent, unamque provinciam regunt, ita Primates, qui supra Archiepiscopos constituti sunt, & Patriarchæ, qui etiam Primatibus præsent, unusquisque pro modo divisionum constitutæ Primatiæ, vel Patriarchatus, can. 1. & 2. dist. 99., cap. 9. de offic. judic. ordinar., dicto can. 1. dist. 21. Qui hodie Patriarcharum nomine gaudent, non omnes eodem jure censentur. Sunt enim quidam, quibus

bus certæ generalis ratio, & antiquæ constitutiones in generalibus Conciliis confirmatæ Patriarcharum nomen, & dignitatem, jura denique singula concesserunt. Hujusmodi sunt Episcopus Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus, præter Romanum, cujus est maxima semper præ cæteris prærogativa, ob maximum adhærentem Pontificatum, can. 6. & 7. dist. 65., can. 3. & sequentibus dist. 22., cap. 8. de major., & obed. Alii sunt, qui singularibus quibusdam consuetudinibus, & privilegiis Patriarcharum nomen, & insignia sibi vindicaverunt, jurisdictione tamen non faciliè cum memoratis quatuor Orientalibus Patriarchis comparandi; tantum eam potestatem in suis provinciis explicantes, quæ Archiepiscopis, ac Primatibus competit. Hujusmodi est Bituricensis Episcopus à Nicolao I. in Epistola 19., cujus fragmentum est in can. 8. caus. 9. quæst. 3., Patriarchæ nomine donatus. Hujusmodi est Toletanus post speciale indultum Martini V. anni 1422. apud Garziam in collectione Conciliorum Hispaniæ. Hujusmodi etiam olim fuerunt apud Gothos, & Vandalos universi propemodum Occidentales Episcopi, qui se Patriarchas nominabant, uti refert Victor Vitensis in historia persecutionis Africanæ, sive Vandalicæ lib. 2.

Ut hæc magis perspicuè explicentur, observandum est, in vetere civili distributione Romani Imperii quasdam designatas fuisse civitates Imperiali auctoritate, quæ metropoles nominabantur, sive matres urbes certam supra cæteras actæ dignitatem, qualis fuit Berytus, qualis fuit Tyro, l. un. cod. de metropoli Beryto. Hanc Imperii Metropolitanicam formam secuti sunt veteres Ecclesiæ Patres ita, ut in quacumque urbe metropoleos nomine insignita Archiepiscopos constituerent, Primates etiam, si Metropolis illa majore quodam, ac potiore honore frueretur. Argumenta sunt non solum apud Isidorum Mer-

catorem in can. 2. dist. 80., & in can. 1. dist. 99., verum etiam in antiquissimis germanis monumentis. Laudo canonem 9. Concilii Antiocheni ita conceptum ex interpretatione Gentiani Herveti: *Episcopos, qui sunt in unaquaque provincia, scire oportet, Episcopum, qui præest Metropoli, etiam curam suscipere totius provincie, eo quod in Metropolim undequaque concurrunt omnes, qui habent negotia, unde visum est, eum quoque honore præcedere; reliquos autem Episcopos nihil magni momenti adgredi sine ipso, ut vult, qui ab initio obtinuit, Patrum canon &c.* Laudo insuper canonem 17. Concilii Chalcedonensis ita conceptum: *Si qua Civitas potestate Imperiali novata est, aut si procius innovetur, civiles dispositiones, & publicas ecclesiasticarum quoque Parochiarum ordines subsequantur.* Addi potest Concilium Taurinense temporibus Siricii celebratum, in quo ita lego can. 3. *Illud deinde inter Episcopos urbium Arelatensis, & Viennensis, qui de Primatus apud nos honore certabant, à sancta Synodo definitum est, ut, qui ex eis adprobaverit, suam Civitatem esse Metropolim, is totius provincie honorem Primatus obtineat, & ipse juxta canonum præceptum ordinationum habeat potestatem.* Fortè diutiùs, aut perpetuò perduravisset sic stabilita disciplina, nisi duo exinde gravia emersissent incommoda. Primum suboriebatur ex frequenti mutatione regiminum ex scissione imperiorum profecta; unde fiebat, ut huc illuc annuis ferè vicibus Metropoles transferrentur. Alterum ex ambitu quorundam Episcoporum, qui importunis precibus apud Principes instabant, ut civitas, cui præerant, in Metropolim erigeretur, eaque ratione à suo Metropolitanis eximerentur ipsi, & metropolitanicam dignitatem induerent. En rationem, quare Innocentius I. in Epistola 18. ad Alexandrum Episcopum Antiochenum, qui Patriarchico jure de divisione metropoleos decreturus erat, ita scripserit: *Quod sciscitatis, utrum divisio imperiali judicio provinciis, ut duo Metropoles fiant, sic duo Metropolitanis Episcopi debeant nominari, non verè visum est, ad mobilitatem ne-*

cessitatum mundanarum Dei Ecclesiam commutari, honoresque, aut divisiones perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit Imperator. Referuntur hæc nomine Nicolai I. in can. 1. dist. 10. En insuper causam, quare Concilium Chalcedonense in can. 1. dist. 101. aliud statuerit occasione controversiæ concitatae inter Photium Tyri, & Eustathium Beryti Episcopos; quando Eustathius ex ambitu impetraverat ab Imperatoribus, ut æquo jure Metropolis Berytus esset, ac erat Tyrus, dicta 1. un. cod. de metropoli Beryto, unde se faceret Photio parem. En denique causam, quare Gelasius semel constitutas dioceses, seu metropolitana jura perpetuò immutabilia esse dixerit in can. 5. caus. 16. quæst. 3.

Diversa sanè ratio fuit constituendarum Patriarchalium Ecclesiarum, quarum forma primam originem habuit ex singulari reverentia in Petrum Apostolorum Principem, & ejus successores in Episcopatu semel, & quodcumque suscepto; quò spectat, quod scribebat Innocentius I. in Epistola modo laudata ad Alexandrum Antiochenum de honore Antiochenæ Sedis, ibi: *Advertimus, non tam pro civitatis magnificentia hoc eidem attributum, quam quod prima primi Apostoli sedes esse monstratur, ubi & nomen accepit religio christiana, & quæ conventum Apostolorum apud se fieri celeberrimum meruit, quæque urbis Romæ Sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se, consummatumque gaudet.* Antequam enim Petrus Apostolorum Princeps Romam venisset, Pontificatum maximum in eadem urbe constitutus, & Antiochenam per se Ecclesiam rexerat, & Alexandrinam per Marcum discipulum. Eam ob rem Sedes illæ singulari honore insignitæ Patriarchales dici cœperunt, visæque sunt dignæ, quibus majora quadam jura, quam cœteris, concederentur. Summo igitur jure duæ dici possunt Patriarchales Ecclesiæ præter Romanam, nimirum Alexandrina, & Antiochena, quamquam & in hoc Petrus visus fuerit secu-

tus publici regiminis formam, dum tanquam Princeps Episcoporum omnium clarissimas urbes selegit, in quibus gereret Episcopatum, Alexandriam totius Ægypti Principem, Antiochiam Regnam Orientis, in qua primos Christianos fuisse testatur S. Lucas in actis cap. 11. vers. 27., & Romam toti Imperio dominantem. Multò postea numerum Patriarchalium Ecclesiarum auxerunt, quasi privilegiario jure, Ecclesia Hierosolymitana, & Constantinopolitana; illi enim singularis honor accessit, quòd Hierosolymis omnia ferè Redemptionis nostræ mysteria cœpta, absolutaque fuerint à Christo Domino; isti, quòd, translato ab urbe Roma Constantinopolim Imperio, tanquam nova Roma haberi cœpit, concessumque, ut, quoniam Pontificatus maximus, idemque unus, & individuus pœnès unum Romanum Episcopum perpetuò adheribat, saltem simile jus Patriarchatus Constantinopolitano Antistiti tribueretur. Cœterum propriè istæ Sedes Patriarchales dici non poterant, quòd neutram Sedem tenuerit Petrus; non Constantinopolitanam, uti nemo dubitat, non Hierosolymitanam, quam tenebat Apostolus Jacobus, quemadmodum legimus in can. 2. dist. 66. Quamobrem Nicolaus I. ad Bulgaros ita scribebat cap. 92. *Desideratis nosse, quot sint veraciter Patriarchæ. Veraciter illi habendi sunt Patriarchæ, qui Sedes Apostolicas per successiones Pontificum obtinent; id est, qui illis præsentibus Ecclesiis, quas Apostoli instituisse probantur, Romanam videlicet, & Alexandrinam, & Antiochenam.* Sunt, qui putant, Hierosolymitanum Patriarchatum jam in Nicæno I. Concilio constitutum fuisse, in conspectu canonis 7. dist. 65. Ego verò his adsentire non possum, quando ex eodem canone constat, certum quidem honorem Hierosolymitano Episcopo fuisse delatum, adjecta tamen clausula: *manente Metropolitana Civitati propria dignitate.* Imò ex Epistola Hieronymi ad Pammachium liquet, temporibus sancti ejusdem viri adhuc Hierosolymitanum Episcopum,

pum, qui tunc erat Joannes de Origenistarum, & Arrianorum erroribus valde suspectus, reverà obnoxium fuisse, tanquam Metropolitanæ, Episcopo Cæsariense, &, tanquam Patriarchæ, Episcopo Alexandrino. Non tamen inficias iverim, quominus singularis ille honor delatus Episcopo Hierosolymitano in Concilio Nicæno, occasionem dederit, ut paulatim dignior fieret, & tandem recentioribus sæculis Patriarchalia jura obtineret. Quòd si quæretur, in quo singularis ille delatus honor consisteret, dixerò, eò referendum esse, ut Episcopus in urbe Ælia post Hierusalem funditus eversam propè Hierusalem ædificata constitutus, eodem jure censeretur, quo olim Hierosolymitanus ipse Episcopus habebatur, quasi idem esset & Æliensis, & Hierosolymitanus Episcopus. Paulo fusiùs hæc adnotavi in meis animadversionibus in Gratianum ad dictum canonem 7. dist. 65. Constantinopolitanus Patriarchatus non statim constitutus fuit, ac Constantinus Imperialem in eam urbem transtulit Sedem. Reverà in canone 6. Nicænæ Synodi temporibus Constantini celebratæ duorum tantum Patriarcharum jura firmantur, can. 6. dist. 65. Aliquid novi constitutum primò videtur in Concilio Constantinopolitano I. can. 3. dist. 22. Verùm & canon iste nonnullis viris eruditissimis tanquam apocryphus censetur, ex eo præsertim, quòd recentiores Constantinopolitani Antistites, qui nullum non lapidem moverunt ut potestatem suam amplificarent, eo nunquam usi fuisse deprehendantur: item qui canonem illum genuinum crediderunt, tradidere, canonem eundem non fuisse in Ecclesia receptum, quasi editum jam dissoluto Concilio à paucis Episcopis, qui plus æquo Episcopo Constantinopolitano favebant. Denique nonnulli existimaverunt, in eo canone concessum quidem fuisse singularem Constantinopolitano Episcopo honorem causa Imperialis urbis, in qua Episcopatum gerebat, non ipsa, & ge-

neralia jura Patriarchatus. Primus meo judicio Patriarchalem dignitatem, & jura sibi asseruit Anatolius tempore Concilii Chalcedonensis, qui inter canones furtim eidem Concilio adjectos & illud adponi curavit, ut Constantinopolitana Ecclesia jure Patriarchalis haberetur, can. 46. caus. 11. quæst. 1., & clariùs in canone 28. inter Chalcedonenses. Interea Constantinopolitani Antistites, nomen, & dignitatem Patriarchicam sibi vindicabant, qualiscumque tandem esset Chalcedonensis canonis auctoritas; Imperatores autem de honore solliciti urbis Imperialis, & id Constantinopolitanis Episcopis facilè indulgebant, unde Leo, & Anthemius Acacium, l. 16. cod. de sacros. Eccles., & Justinianus Epiphanius Patriarcham appellavit in inscriptione legis 7. cod. de summa Trinitate, l. 43. cod. de Episc., & cler., l. 34. cod. de Episcop. audient., qui etiam curavit, ut Constantinopolitana Ecclesia supra cœteras, una excepta Romana, efferretur, l. 24. cod. de sacros. Eccles. ibi: *Constantinopolitana Ecclesia omnium aliarum est caput, & Nov. 131 cap. 2. ibi: Sancimus, secundum earum definitiones Santissimum senioris Romæ Papam primum esse omnium Sacerdotum; beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Romæ secundum habere locum post Sanctam Apostolicam senioris Romæ Sedem; aliis autem omnibus Sedibus preponatur.* Accessit his Græcorum omnium consensus in Concilio Trullano, cujus monumentum extat in canone 6. dist. 22., paulatim verò & id generaliter receptum est, uti liquet ex can. 7. dist. 22., ex quibus etiam canonibus constat, quisnam demum receptus fuerit eorundem Patriarcharum ordo: Nimirum post Romanum locum statim concessus Constantinopolitano, deinde Alexandrino, tertio Antiocheno, ac postremo Hierosolymitano. Has omnes Patriarchales Sedes tandem professus est se amplecti Innocentius III. in cap. 8. de majorit. & obedientia.